

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Cursus studiorum monasticorum, sive series sublimium disciplinarium - Cod. Ettenheim-Münster 99-110

Exertationes philosophicae, ad varia phil. partium capita accomodatae -
Ettenheim-Münste 105

Cartier, Gallus

[S.l.], [18. Jahrh.]

Exercitatio II.

[urn:nbn:de:bsz:31-110983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-110983)

Inst. Ubicatio est modus corporis. Ergo etiam quantitas, nam sicut corpus sine hac, ita et sine illa esse nequit.

Resp. neg. ant. Nam, ut ait S. Augustinus Ep. 57. c. 6. Spatia locorum tolle corporibus, nusquam erunt, et quia nusquam erunt, nec erunt. Strictè tamen loquendo potest dici, ubicationem actualem non esse de conceptu essentiali primario corporis, quia essentialiam corporis, extensionem nempe, consequitur, eamque supponit.

124. ~~iii~~ Ob. 6°. Substantia non suscipit magis et minus. Atqui quantitas nonnunquam augetur. Ergo p.

Resp. Dist. maj. Substantia non suscipit magis et minus quantum ad perfectionem, id est, non magis vel minus fit Substantia, seu quoad essentialiam non intenditur, vel remittitur, conc. Non suscipit per augmentationem seu iusta positionem, vel decrementum, neg. maj. Quis unquam dixerit, Substantiam corporis infantis in ratione materiae augmentatam non fuisse in viro perfectò, sed tantum quantitatem crevisse?

Inst. Quantitas re verà augetur, non autem materiã; ut fit in rarefactione. Ergo p.

Resp. neg. ant. Nam rarefactio non fit per hoc, quòd res majorem quantitatem acquirat, sed per corpusculorum introversionem; adeò ut illa corpora dicantur rara, quorum pori dispositis aliquibus partibus aperiantur, et per eos aer, vel alia subtilis materia introduitur; enimverò nullatenus fieri potest, ut aliquid novã extensione augetur, quin simul nova materia accedere intelligatur; prout alibi exposuimus.

125. ~~iii~~ Ob. 7°. In Eucharistia remanet quantitas panis, non autem ipsa panis materia. Ergo quantitas non est ipsa materia.

Resp. 1° neg. ant. Non enim in Eucharistia remanet quantitas panis, quemadmodum nec materia panis seu panis ipse; sed cum Christi corpus pani ipsi succedit solummodo remanet figura panis seu quantitas panis; et cum idem Christi corpus toties replicari possit, quot erant sensibilis panis corpuscula, in illis replicationibus eam planè figuram induit, quam habuerant illa corpuscula, p.

Resp. 2° Dist. ant. In Eucharistia remanet quantitas panis secundum apparentiam et speciem duntaxat, conc. secundum veritatem et realitatem, neg. ant. vid. dicta cit. c. i. Physica univers. n. 12.

126. ~~iii~~

Exercitatio Secunda

ad Caput secundum Physicae Universalis huius primae.

De Primariis et insensibilibus Corporis naturalis principis. n. 13. et seq.

Conclusio. Nec materia prima et forma Substantialis

è materia hæc aduta Peripateticorum; nec tria Cartesii Elemen-
 ta; nec Gassendistarum seu recentiorum Epicureorum Atomi; nec de-
 nique ~~Platonis~~ quorundam Philosophorum Entia simplicia om-
 ni extensione destituta, in sensu ab hinc Philosophis intentâ, verè
 dici possunt primaria et insensibilia corporis naturalis principia.
 Sed materia constans ex corpusculis solidis et impenetrabilibus, at-
 que in longum, latum, et profundum extensis, insensibilibus tamen;
 seu est ipsa congeries corpusculorum, ex quibus ipsum corpus naturale
 constat. Hæc enim omnia et singularum conclusionis
 nostra partium probationes vid. cit. c. 2. p.

Solventur Objectiones.

Ob. 1.^a Hæc nostra opinio est contra omnium pene Philosopho-^{127.}
 rum opinionem. Ergo non videtur admittenda, sed velut nova
 rejicienda est.

Resp. Trans. ant. et neg. cons. Philosophus quippe potius ratione
 quam authoritate fallibili niti debet; neque authoritas pluri-
 um in verba Magistri aliusque jurantium præjudicare veritati
 potest.

Ob. 2.^a Hæc nostra corpuscula jam sunt in se composita, con-^{128.}
 stant enim materia et ejus variâ dispositione. Ergo non sunt
 tanquam materia prima corporum consideranda, sed eam hypo-
 thunt. Prob. cons. Quidquid habet rationem totius compositi sup-
 ponit materiam primam. Atqui hæc corpuscula habent rationem
 totius compositi. Ergo p.

Resp. Trans. ant. et neg. cons. Ad ejus prob. Dist. maj. Quidquid
 habet rationem totius compositi ex variis corpusculis simplicibus
 supponit materiam primam, con. Quidquid habet rationem totius
 compositi simpliciter et ex materia homogeneâ, neg. maj. Cor-
 pora seu corpuscula elementaria, quibus velut materia primâ cor-
 pus naturale constitui dicimus, non sunt composita ex diversis et
 heterogeneis corpusculis, sed pæcisè constant materia homoge-
 neâ et ejus dispositione tanquam formâ.

Inst. 1.^a Atqui quidquid constat materia et formâ non potest
 habere rationem materia primâ. Ergo p. Prob. asunt. Ex
 materia primâ educi debet forma. Ergo p.

Resp. Dist. ant. ubi debet educi forma totius compositi, con.
 forma propria, neg. ant. Materia quippe concipi nequit, quæ
 non aliquâ partium dispositione et consequenter certâ quâdam
 formâ constet.

Inst. 2.^a Corpuscula, quæ constant materia et formâ sunt en-
 tia physice completa. Ergo non possunt esse principium constituen-
 tivum alterius compositi substantialis. Prob. cons. Ex enti-
 bus completis non fit unum per se, sed per accidens dumtaxat,
 prout patet. Atqui unum per accidens, non potest esse principi-
 um constitutivum alterius compositi substantialis, prout sensu
 apertum est. Ergo p.

Resp. neg. cons. Ad ejus prob. Dist. maj. In entibus completis in ordine ad totum compositum, non fit unum per se p. cons. In entibus completis in ordine ad se non fit unum per se p. neg. maj. p. Corpuscula nostra licet sint completa ratione sui, non tamen sunt completa in ordine ad corpus, v. g. lignum, ad quod constituendum assumuntur; quia non sunt totum lignum, sed partes ligni tantum. E contra vero lapis v. g. aliis lapidibus conjunctus non facit unum per se cum illis, sed unum per accidens duntaxat; quia lapis in ratione compositi jam est completus.

Inst. 3°. Illud, quod essentialiter ordinatur ad constitutionem totius compositi debet esse ens incompletum. Atqui talis est materia prima p. Ergo p.

Resp. Dist. maj. Illud p. debet esse ens incompletum in ordine ad totum compositum, cujus est pars tantum, cons. respectu sui et in se ipso consideratum, neg. maj. p.

129. Ob. 3°. In corpore etiam inanimato datur internum principium operationum. Atqui talis est forma substantialis peripatetica. Ergo et ipsa est principium corporis physici principium.

Resp. Dist. maj. In corpore p. datur internum principium p. id est, certa quaedam dispositio et capacitas intrinseca ad actiones sibi convenientes exercendas, cons. Haec autem dispositio seu capacitas bene explicatur per solam variam materiae dispositionem at figuram. Datur principium internum, quod sit forma substantialis peripateticorum et primum motus seu corporis operationum corporis principium, neg. maj. Corpus enim virtutem ad suas operationes à motu extrinseco duntaxat accipit.

Inst. 1°. Omnis materia est inertis et otiosa. Ergo principium operationum corporis etiam inanimati debet esse distinctum ab omni materia modificatione.

Resp. Dist. ant. Materia est de se inertis et otiosa, cons. Semel mota, neg. ant. Materia namque in motu semel posita, etiam movet partes sibi obvias.

Inst. 2°. In hoc sequeretur naturas materiales in suis operationibus se habere mere passivè. Atqui hoc dici nequit; experientia quippe constat, eas verò se activè habere et operari. Ergo p.

Resp. Dist. maj. In hoc sequeretur naturas materiales in suis operationibus se habere mere passivè in ordine ad motum, quem recipiunt ad operandum, cons. In ordine ad effectum, quae in earum operationibus sequitur, neg. maj. p. Naturae materiales namque utique efficiunt verè id, ad quod efficiendum moventur.

Inst. 3°. Forma substantialis aqua calefacta, remoto igne, ei pristinum frigus restituit. Ergo est primum frigoris ejusdem aquae principium.

Resp. neg. ant. Nam aqua calida idè refrigerescit, quòd ipsius insensibilium partium motus, in quo caloris naturam sitam esse alibi ostendimus, remoto igne, ab aëre et reliquorum circumstan-

P. F. f. f.
469

tium corporum partibus minus agitata retardetur, et demique lis-
tatur: ergo effectus ille in vanam illam et à nemine hacten-
us unquam intellectam formam substantialem peripateti-
cam non est refundendus.

Ob. 4°. In omni corpore naturali datur forma Substantia-
lis. Ergo p. Prob. ant. In omni corpore naturali datur mate-
ria Substantialis. Atqui hoc non potest esse sine formâ Sub-
stantiali. Ergo p.

Resp. Dist. ant. In omni corpore naturali datur forma Substan-
tialis, id est forma seu dispositio seu configuratio partium ipsius ma-
teria, quibus constituitur totum aliquod Substantiale, conc. Da-
tur forma Substantialis, que sit Substantia ab ipsâ materia distin-
ta, neg. maj. p.

Inst. 1°. Si forma Substantialis non est Substantia, corpora in-
ter se non differunt substantialiter, sed tantum accidentaliter.
Consequens admitti nequit. Ergo p. prob. sequela maj. Cor-
pora sic solummodo secundum internam aliquam partium mate-
riae dispositionem, seu, ut vocant, formam relativam differunt.

Sed hoc est evidens. Ergo p.
Resp. neg. maj. ad ejus prob. Dist. min. Est evidens respectu ma-
teriae prout, quia materia prout et in abstracto considerata po-
test hoc vel illo modo disponi, conc. respectu totius composi-
ti, cujus est pars essentialis, quia sine hac certâ materia dispo-
sitione et configuratione corpus in esse hoc non constitue-
retur, neg. min. Hinc etiam dici potest qualitas in ordine
ad materiam, non verò respectu totius compositi, quia illud
non denominat tale, sed hoc compositum. Negari etiam
absolute potest min. Quamvis enim per mentem materia abstra-
hi possit, ut non potius hac formâ seu partium dispositione et
configuratione, quam aliâ instanti consideretur, non tamen
realiter, et ut vocant, à parte rei, sine aliquâ formâ seu parti-
um suarum dispositione concipi et esse potest; quemadmo-
dum mens ipsa considerari potest in abstracto respectu suarum
cogitationum, ita quidem, ut non potius unâ, quam aliâ affi-
ni concipiatur; non tamen concipi realiter et esse potest sine
cogitatione aliquâ.

Inst. 2°. forma relativa seu dispositio materia in ordine
ad totum compositum non est Substantia. Ergo est evidens.

prob. cons. Omne, quod non est Substantia, est evidens. Ergo p.
Resp. neg. cons. ad ejus prob. neg. ant. Nam inter Substantiam
et evidens datur medium, scilicet modus Substantialis et essen-
tialis, qualis est hæc certa dispositio materia respectu totius com-
positi. Inis absolute negari potest antecedens primi argumen-
ti: enim verò, ipsa enim materia dispositio et configuratio se ipsâ
non est aliud, nisi ipsa materia sic et sic disposita et configurata
sunt ipsius partes, quibus ipsa constituitur sic et sic disposita, p.

* Peripatetici for-
mam suam mate-
rialem absolutam
nuncupant, volent-
que eam esse Sub-
stantiam aliquam
incompletam qui-
dem sed tamen ab
omni materia ac
ejus dispositione rea-
liter distinctam.
At recentiores Phi-
losophi non aliam
materiam formam
agnoscunt, quam cer-
tam quandam et in-
ternam materiae
partium dispositio-
nem et inter se con-
figurationem, p. quam
formam relativam
dicunt seu nuncupant,
quod scilicet compar-
atur ad alterius ma-
teria partium dispo-
sitionem p. compa-
rata efficiat, ut unum
corpus ab alio specie
differre dicatur, p.

2
470

131. Ob. 5°. Quod non est ens non potest esse constitutum entis, atqui forma relativa non est ens. Ergo p.
 Resp. Dist. maj. Quod non est ens non potest esse constitutum entis secundum rationem genericam entis, conc. maj. Secundum rationem specificam entis, neg. maj. Forma autem Substantialis relativa non facit, ut aliquid sit ens, sed hoc ens, seu ens ad certam et hanc speciem determinat. Negari etiam absolute potest minor. Nam, ut primum dictum forma relativa non est aliud nisi ipsa materia sic et sic disposita et configurata, seu sunt ipsae partes materiae sic et sic inter se dispositae, configuratae, combinatae, p. quae utique in se ipsis spectatae sunt vera entia.
132. Ob. 6°. Si forma corporis inanimati nihil aliud foret, quam certa partium materia dispositio, tunc nullum esse discrimen inter corruptionem et alterationem. Absurdum cons. Ergo p.
 Prob. seq. maj. Utrobique, scilicet in alteratione aquae ac in corruptione non nisi alia partium materia dispositio intervenit. Ergo p.
 Resp. neg. seq. maj. Idem quod inter corruptionem et alterationem intercedit discrimen, quod in alteratione idem maneat corpus sensibile, et dispositio minimorum corpusculorum leviter tantum mutetur, ut cum cera ex molli fit dura. At vero in corruptione tota prior particularum dispositio ac combinatio solvitur, ut cum corpus v.g. lignum in cineres abit.
133. Ob. 7°. In Eucharistia post consecrationem panis remanet configuratio partium panis, et tamen, prout fides docet, non remanet panis. Ergo configuratio partium non est forma Substantialis materiae; alias ubi inveniretur talis partium configuratio, etiam inveniretur compositum Substantiale; adeoque in Eucharistia post consecrationem panis, cum remaneat illa partium panis configuratio, etiam remaneret ipse panis.
 Resp. Dist. Ant. In Eucharistia p. remanet configuratio partium externa vel apparens, conc. Interna, realis, et vera, neg. ant. Vid. dicta huiusmodi. c. i. ann. g. et seq.
134. Ob. 8°. Si partium dispositio sunt forma Substantialis materiae seu corporis naturalis, tunc sequitur eandem esse rationem corporis naturalis ac artefacti. Sequela est absurda. Ergo p. Prob. seq. maj. Materia seu corporis naturalis forma Substantialis, iuxta nos non est nisi ipsius partium dispositio, p. atqui etiam artefacti forma est ipsius partium dispositio. Ergo p.
 Resp. neg. seq. maj. ad ejus prob. Dist. maj. Materia seu corporis naturalis forma Substantialis non est nisi ipsius partium dispositio interna et essentialis seu naturalis, conc. non est nisi ipsius partium dispositio, p. externa accidentalis seu artificialis, neg. maj. Dist. pariter min. atqui artefacti forma accidentalis est ipsius partium dispositio externa accidentalis seu artificialis, conc. forma Substantialis est ipsius partium dispositio interna p. neg. min. et cons. In

Artifectio duo veniunt consideranda, 1° quatenus est corpus natura-
 le, e.g. lignum; 2° quatenus est Artifectum v.g. mensa: quate-
 nus est corpus naturale ipsius forma Substantialis est ipsa intrinseca
 et naturalis dispositio partium ipsius, quibus in ratione ligni consti-
 titur; quatenus vero est Artifectum v.g. mensa ipsius forma
 est extrinseca et artificialis partium externarum dispositio, qui-
 bus in ratione Artifecti v.g. mensa precise constituitur, que ei
 quatenus lignum est, vere accidentalis est, et qua non obstante
 semper tamen retinet intimam illam et essentialem partium
 suarum internarum dispositionem, quibus in ratione ligni essen-
 tialiter constituitur.

Ob. 9° Nisi admittatur Materia prima Peripateticorum et for-
 ma Substantialis Peripateticorum; non potest concipi generatio
 corporum. Argo p. Prob. ant. Per generationem intelligitur tran-
 situs a non esse ad esse. Atqui non potest concipi transitus a
 non esse ad esse sine materia et forma Substantiali Peripateti-
 corum. Argo p. Prob. min. Nequit concipi transitus a non esse ad
 esse, nisi primo concipiatur Subiectum transiens, et secundo
 terminus, ad quem transit. Atqui Subiectum illud transiens est
 materia prima, terminus vero, ad quem transit, est forma Substan-
 tialis Peripateticorum. Argo p.

471

Resp. neg. seq. ant. ad eius prob. neg. min. et demum ad eius prob.
neg. min. generatio corporum concipi ultro potest sine prima
 illa Peripateticorum materia et forma Substantiali, que nusquam
 sunt, per partium corporis naturalis dispositionem, et configuratio-
 nem sibi et, qua alia et alia fit in generatione corporis, eo modo,
 quo sup. in Resp. ad Ob. 7. n. 132. corruptionem corporis naturalis
 explicavimus.

Ob. 10° Corpuscula illa, que loco materia prima et forma substan-
 tialis Peripateticorum, velut primaria et insensibilia corporis na-
 turalis principia statuimus, minime difere videntur ab atomis
 Gassendistarum, quas et ipsi velut primaria et insensibilia corporis
 naturalis principia constitunt. Atqui he Gassendistarum ato-
 mi ab omnibus ceteris Philosophis tanquam inepta et ridicula ex-
 ploduntur. Argo et nostra Corpuscula.

Resp. neg. maj. Nam, ut cetera taceamus, in hoc precipue Cor-
 puscula nostra ab Atomis Gassendistarum differunt, quod hi eas
 esse indifferentes et aptas valint ad qualibet etiam genere ac specie di-
 versa corpora constituenda, adeoque homogeneas omnino atque eju-
 dem rationis omnino eas esse statuunt, ita ut ad efficiendum v.g. au-
 rum eandem atomos seu particulas adhibeant, que prius masam e.g.
 crystallinam componebant. Nos e contra inlibet materia seu
 corpori elementari suas speciales particulas seu corpuscula, quibus
 constituntur, assignamus, ab aliis aliorum elementarium corporum
 particulis seu corpusculis omnino distincta, nihilque commune un-
 illis habentia, prout cit. c. 2. fusiis declaravimus et exponi-
 mus; ubi vld: n. 74.

137. Ob. 11°. Corpuscula illa, quae velut primaria et insensibilia corporis naturalis principia statuimus, in quantum ab atomis Gassendiatarum ea recedere asserimus, in tantum ad Cartesii elementa accedere videntur, ita ut ab eis minimè differre videantur. Atqui haec Cartesii corporis naturalis elementa nos ipsi rejiciimus. Ergo p.

Resp. neg. maj. Cartesius enim fingit Deum primo creasse ingentem informis materiae massam ex particulis homogeneis seu ejusdem rationis compositam, cui deinde motum induerit, et ex cujus motu, particulis illius inter se se collisis, proutaque paulatim immixtis, tria sua elementa prodierint seu trium elementorum suorum materia. Quod quoniam à nostrâ sententiâ differat, patet ex responsione nostrâ ad prioram objectionem. Vid. etiam quae diximus cit. c. 2. n. 50. et seqq.

138. Ob. 12°. Omnia entia corporea constitui videntur ex entibus adeo simplicibus, ut nullas habeant partes, nec extensionem ullam, prout de nec materia sunt. Ergo p. Prob. ant. Materia seu corporis naturalis particulae seu corpuscula, ex quibus corpus naturale constituitur, eoque et ita minutatim inter se se dividi possunt, ut tandem omnibus partibus et omni extensione careant, adeoque immaterialia evadant. Ergo p.

Resp. neg. ant. ad ejus prob. neg. etiam ant. Nam haec opinio non modo absurdissima et imperceptibilis, sed et impia videtur. Quis enim percipere valeat ens materiale seu corpus posse constitui ex collectione plurium entitatum immaterialium? Item entia illa simplicia seu singulae entitates illae ut ut minime tamen quodam modo rationem corpusculorum quorundam adhuc participare deberent, si ita, ergo partibus quibusdam constare deberent; cum repugnet essentialiter dari corpus ut ut exiguum, quod partibus careat. neque etiam ex non quantis, non potest componi quantum. Videtur etiam nihil obesse quominus anima humana etiam hujusmodi ens simplex dicatur, quod impietatem reddet. Vid. dicta cit. c. 2. n. 37. in not.

Inst. 1°. Liber unus non est Bibliotheca, et tamen plures libri simul juncti constituunt Bibliothecam. Ergo à pari, licet unum ens simplex non sit quantum, tamen plura entia simplicia corpus quantum constituere possunt.

Resp. neg. cons. et parit. Disparitas est; quia ad constitutionem Bibliothecae non requiritur nisi multiplicatio seu numerus librorum; verum ad constituendum aliquod totum quantum seu certò modo extensum non requiritur praesens numerus entium simplicium quippe Angelis e. g. Simul juncti aliquam substantiam extensam constituere nequeunt; sed entia illud componentia, jam aliquam in se ipsis debent habere quantitatem. Deinde licet unus liber non sit ipsa Bibliotheca sed minima dumtaxat illius pars, tamen est ejusdem rationis cum ceteris libris, qui una cum ipso collective juncti ipsam constituunt Bibliothecam, nempe est liber aequè ac illi: at entia simplicia Philosophorum nostrorum non sunt ejusdem rationis cum ceteris entibus, quae una cum ipsis corpus naturale constituunt, ista enim, ut certius oculis nostris, sunt extensa et materialia, illa vero inextensa et immaterialia, ni-

Si forte inepta dicere malint praecleari Philosophi isti, partes seu mem-
bra corporis cuiusvis secundum speciem et apparentiam duntaxat esse
extensa et quanta, re ipsa vero omni extensione carere; qua inepta
suppositione nequum tamen valet paritas, nisi etiam quis aequè
inepta dicere malit, librum unum inò reliquos Bibliotheca libros
singillatim huiusmodi ita minutatim dividi posse, ut librorum spe-
ciem amitterent: at tunc sane minime Bibliotheca partes essent, p.

Inst. 2°. Gassendista contendunt corpus naturale constitui ex
particulis, quae consueque minutatim dividi possunt, ut tandem ulte-
rius dividi amplius non possint, adeoque indivisibiles evadant;
hancque sententiam plerique celeberrimi aetatis nostra Philoso-
phi amplectuntur. Ergo neque implicat quòd eadem particula
eò usque dividi posse dicatur, ut tandem omnem extensionem amit-
tant. cons. prob. Idem esse videtur dicere quòdpiam esse indivisi-
bile, et esse inextensum. Ergo si particula corpus naturale consti-
tuentes eò usque dividi possunt, ut tandem ulterius dividi am-
plius non possint sed indivisibiles evadant, eò ipso eò usque dividi
poterunt, ut extensionem suam amittant. ant. prob. Omne
indivisibile nullas habet partes. atqui quòd nullas habet partes
est inextensum. Ergo omne indivisibile est inextensum seu nullam
habet extensionem. maj. prob. Omne quòd habet partes, in
eas dividi potest. Ergo omne indivisibile, eò quòd re ipsa dividi non
possit, nullas partes habere debet, adeoque est inextensum, quòd enim
partes habet, extensum esse dignoscitur. ant. prob. Illae partes re
ipsa sunt inter se distinctae et ab invicem separatae, ut patet, seuis
enim desinerent esse partes. Ergo et in illas totum illud, cuius sunt
partes, dividi potest, inò re ipsa dividitur.

Resp. neg. cons. ad ejus prob. neg. ant. ad hujus prob. neg. maj.
ad cuius prob. neg. cons. Gassendista quidem contendunt
particulas illos, quibus corpus naturale constituitur, eò usque divi-
di posse, ut tandem ulterius dividi amplius non possint, easque voce
graeca Atomos, id est corpuscula indivisibilia et insectilia, nuncu-
pant. At tamen nequiquam eas ab omni formà abstractas volunt,
sed figurà aliquà donant, nempe iusta aliorum corporum partibus
suis constare timentur. eà tantum ratione indivisibiles propugnant
quòd solidae nimis et durae sint, quàm ut divisioni locum praebeat.
Atomi illa ergo iusta Gassendistas quanta sunt, suamque exten-
sionem habent, at adeo solidam et duram, ut ~~possint~~ ~~possint~~ ~~possint~~
~~possint~~ nullatenus dividi ulterius possint. Unde patet diffe-
rentia inter Atomos Gassendistarum et entia simplicia, Neote-
ricorum Philosophorum nostrorum. vid. Deffer. Locut. seq.

Inst. 3° Peripatetici communiter timentur corpus naturale
ita dividi posse, ut in materiam primam desinat, quam etiam
propria donant existentia. Ergo etiam non repugnat idem
corpus naturale ita dividi posse, ut in ens simplex partium et exten-
sionis omninò expers desinat. cons. prob. Materia prima Peri-

pateticorum omni formâ destitui, nec corpus esse, proinde omni extensionis experte supponitur, et tamen est primum et insensibile corporis naturalis principium. Ergo non repugnat statueri ens aliquod simplex omni extensionis experte velut primum et insensibile corporis naturalis principium in quod ipsum ultimatò desinat et in quod resolvatur, quemadmodum in materiam primam Peripateticorum ultimatò resolvitur.

139. *Reps.* In hoc argumentò sequitur, Ens illud simplex Peripateticorum horum Philosophorum aliud re ipsâ non esse nisi ipsam materiam primam Peripateticorum, nec ab illa nisi nominetenus differre; quoniam verò eam materiam fictitiam et chymicam esse. Demonstravimus cit. c. 2. n. 15. et seq. sequitur aperte et hoc istud simplex fictitium omnino esse, p.

Expositio tertia.

An dentur atomi seu corpuscula indivisibilia, ex quibus corpus naturale constituitur.

ad cap. 2. Physica universalis
n. 44. et seq.

Cum questio instituitur an dentur atomi, idem est ac quaerere, an materia seu corpuscula illa, quibus quodlibet corpus naturale constituitur, sint indivisibilia? Id acriter negant Peripatetici, quibus se jungunt Cartesiani, voluntque materiam seu corpuscula illa, quibus corpus naturale constituitur esse in infinitum, aut saltem, ut Cartesiani ajunt, in indefinitum divisibilia. Affirmant verò Gassendista, idque, nostro equidem judicio, probabilius. utriusque partis argumenta et ad ea responsiones huc attexere placeat, librum cuique relinquentes quamquam amplecti mauerit.

140.

Argumenta Gassendistarum adversus materia seu corpusculorum in infinitum seu indefinitum divisibilitatem, una cum Peripateticorum responsis, et Gassendistarum responsionibus.

* Inane vocabulum est istud à Cartesio confictum, quo, velut subterfugio, diffinitati, cui opinionem hanc de re suam obnoxiam sensit, quodammodo se subducere conatus est. vid. cit. c. 2. n. 47.

perum Si materia seu corpuscula et particula, quibus corpus naturale componitur essent in infinitum, seu, quod idem est, in indefinitum divisibiles, corpus exiguum, v. g. granum tritici, vel arena maris infinitas actu partes in se contineret. Atqui nullum corpus infinitas actu partes in se continet. Ergo p. *Major* patet; corpus enim in ea omnino divisibile concipitur et est, quae continet. Ergo si in infinitum hujusmodi particula, quibus componitur, v. g. granum tritici, quas proinde continet, sunt divisibiles; tunc utriusque ipsum infinitis constabit partibus. *Minor* etiam vel ex eo aperta est, quod ultro perspectum habeamus, quodlibet corpus suis limitibus circumscriptum esse, proinde partibus finitis, et quarum una tantum sit ultima, constare.

Respondent adversarii i.º particulas illas corporis alius esse quidem infinitas sed potentia dumtaxat, non verò actu. Sed contra est, inquit Gassendista, quod partes omnes in toto.

6
474